

O kácení v rezervaci Rejvíz musí Správa CHKO Jeseníky rozhodnout znovu

Ministerstvo již podruhé zrušilo vydanou výjimku, Správa má třetí pokus napravit své chyby

úterý 12. listopadu 2019

Správa CHKO Jeseníky znovu rozhoduje o kácení v Národní přírodní rezervaci Rejvíz [1]. Ministerstvo životního prostředí začátkem listopadu zrušilo na základě podaných odvolání rozhodnutí Správy CHKO Jeseníky z konce května, které umožňovalo pokračování ničivých lesnických zásahů na zhruba 50 hektarech území jedné z nejcennějších rezervací v ČR.

Případ kůrovcové kalamity v oblasti Rejvízu odhaluje těžkopádný a chybný přístup Správy CHKO k ochraně vzácné přírody. V září 2018 Správa vydala rozhodnutí, ve kterém sice nepovolila zásahy v rozsahu požadovaným Lesy ČR na většině plochy rezervace, ovšem na významné části území rezervace umožnila kácení a dokonce i použití jedovatých pesticidů. Rozhodnutí bylo hazardem pro přírodu v tak vzácném území, přitom už tehdy mohla Správa podle zákona o ochraně přírody destruktivní zásahy zakázat. Území má totiž nejvyšší kategorii ochrany přírody a negativní lidské zásahy jsou zde zakázány [2]. Ekologické organizace ve svém odvolání z konce září 2018 mj. namítaly, že postup Správy CHKO je nezákonný kvůli nesplnění požadavků vyplývajících z ochrany území soustavou Natura 2000 i kvůli procesnímu pochybení. Správa totiž loni v září vydala souhlas s lesnickými zásahy v rezervaci podle chybného paragrafu a nezohlednila přitom své předchozí rozhodnutí z r. 2015. Vzhledem k závažné procesní chybě při postupu Správy se ministerstvo už bohužel nezabývalo věcnými argumenty ekologických organizací a loňské rozhodnutí Správy pro nezákonnost na konci ledna 2019 zrušilo.

Díky odvolání ekologických organizací tak musela Správa CHKO věc znovu projednat a vydat dne 30. 5. 2019 nové rozhodnutí. V něm už sice Správa vyslyšela požadavky obou ekologických organizací a zakázala použití toxických chemických látek v rezervaci, avšak znovu povolila kácení a mechanické odkornění stromů napadených kůrovcem v pásmu širokém 100 metrů podél jižní hranice rezervace. Dále umožnila krácení, odkornění a odvětvení vývratů a zlomů v pásmu širokém až 150 metrů při jižním a západním okraji rezervace. Správa CHKO tak umožnila zbytečné ničení části území rezervace.

Společnost přátel Jeseníků i Hnutí DUHA podaly opět odvolání a tentokrát rozhodnutí Správy napadly i zástupci církevních a státních lesů. Monitorování situace v oblasti Rejvíz v červenci a v srpnu přineslo zjištění intenzivního šíření kůrovce v hospodářských lesích v okolí rezervace. Obě ekologické organizace se proto obrátily dopisem dne 10. 9. 2019 na Ministerstvo životního prostředí, aby zajistilo objektivní vyhodnocení situace a zastavilo nesmyslné poškozování rezervace, protože kalamita v okolních hospodářských lesích se vymkla kontrole. **K posouzení situace přímo v terénu svolalo ministerstvo jednání dne 9. 10. 2019 za účasti všech stran.**

Rozhodnutím ze začátku listopadu pak ministerstvo napadené rozhodnutí Správy zrušilo a věc vrátilo k novému projednání. Jedním z důvodů je to, že posouzení situace dne 9. 10. 2019 potvrdilo, že rozšíření kůrovce probíhá nejen v rezervaci, ale v celém jejím okolí a nelze definovat jako ohnisko šíření kůrovce pouze porosty uvnitř rezervace. **Šetření na místě i doložená statistika totiž ukázaly, že množství kůrovcových těžeb a napadených a nezpracovaných stromů je hospodářských lesích okolo rezervace výrazně více než v rezervaci.** Ministerstvo v rozhodnutí konstatuje, že v porostech, které navazují na rezervaci od západu a jihu lesníci z církevních lesů nestihli stromy napadené lýkožrouty zpracovat a asanovat.

Ministerstvo dále konstatuje, že účelnost výjimky se tímto stává nejednoznačnou, a to zejména s ohledem na stanovenou platnost napadeného rozhodnutí až do 31. 12. 2021. Právě na velký problém s délkou platnosti udělené výjimky upozornily ve svém odvolání obě ekologické organizace. Takřka tříletá platnost výjimky byla ze strany Správy velice nezodpovědná a umožnila by nesmyslné kácení tisíců stromů v rezervaci, přestože v širším okolí dochází k turbulentnímu vývoji kůrovcové kalamity a situace se rychle zhoršuje.

Věc je o to závažnější, že Správa ve svém rozhodnutí vyloučila odkladný účinek odvolání, a tak navzdory podaným odvoláním mohly Lesy ČR od 12. 6. 2019 na území rezervace Rejvíz kácet. **Během několika měsíců zde byly pokáceny stovky stromů [3], ale poškození rezervace bylo zbytečné,** protože v okolí rezervace je situace s kůrovcem výrazně horší. Podél západní hranice rezervace byly až na samotnou hranici NPR zcela vytěženy podmáčené smrčiny chráněné jako předmět ochrany v rámci Evropsky významné lokality Rejvíz se vznikem erozní rýhy po těžební technice. Rýha byla nedávno asanována na základě upozornění ekologických organizací.

Dalším důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí Správy bylo to, že podmínky stanovené Správou byly nejednoznačné a byly blíže vysvětleny až v odůvodnění rozhodnutí. Nově musí být podmínky formulovány jasně, srozumitelně a nezaměnitelně již ve výroku rozhodnutí.

Kůrovcová kalamita se loni rozšířila z oblasti Nízkého Jeseníku i na území CHKO, kde pro odlesňování platí řada zákonných omezení. Nejpřísnější ochrana se týká právě rezervací. Řešením situace je ponechání rezervací přírodnímu vývoji s maximálním omezením lidských zásahů. V prvních a druhých zónách by Správa CHKO neměla připustit plošné těžby a vznik holin. Suché stojící stromy chrání půdu před vysušením, jako tlející kmeny pak pomáhají zadržovat vodu a poskytují živiny mladým stromkům. V letošním i loňském roce se jasně ukázalo, že vzhledem k nedostatku pracovních sil stejně nejde kácením kůrovce zastavit. Důležitá je i urychlená změna nepřírodných smrkových monokultur v okolí rezervací na lesy zdravé, věkově a druhově pestré s převahou buků a jedlí.

Ondřej Bačík, předseda Společnosti přátel Jeseníků, řekl:

„Kauza Rejvíz je ukázkou mnoha vážných pochybení Správy CHKO Jeseníky. Díky nám bylo již dvakrát špatné rozhodnutí Správy zrušeno a v rezervaci se již nepoužívají prudce jedovaté látky a zvětšilo se i území v rezervaci bez lidských zásahů. Správa CHKO má nyní do třetice šanci zachovat se jako orgán ochrany přírody a důsledně chránit národní přírodní rezervaci. Alespoň tady je potřeba dát prostor přírodě, když už se těží všude okolo. Kůrovcová ohniska v okolních hospodářských lesích se nestíhají asanovat včas a obáváme se, že zde do roka dojde k plošnému odlesnění a ke vzniku obrovských holin.“

Ivo Dokoupil, koordinátor Hnutí DUHA Jeseníky, řekl:

"Správa CHKO Jeseníky se díky snaze povolovat v chráněných územích podle nás nevhodné zásahy sama zaplétá do sítě paragrafů a předpisů. Bylo by mnohem jednodušší trvat na dodržování zákonů a na naplnění ducha předpisů ve věci ochrany přírody než hledat zdůvodnění, proč vydávat výjimky a vyhovět těžařům."

Kontakty:

Ondřej Bačík, předseda Společnosti přátel Jeseníků, 604 631 563,
ondrej.bacik@centrum.cz

Ivo Dokoupil, koordinátor Hnutí DUHA Jeseníky, 777 787 927
ivo.dokoupil@tiscali.cz

Poznámky:

[1] NPR Rejvíz se nachází v Chráněné krajinné oblasti Jeseníky u známě obce Rejvíz ve výšce cca 800 metrů. Na 330 hektarech jsou zde zastoupena unikátní rozsáhlá rašeliniště, včetně slavného Velkého mechového jezírka a zejména lesní biotopy tvořené převážně podmáčenými a rašelinnými smrčínami. Rezervace je domovem pro desítky zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

[2] Např. podle § 28 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny je „využívání národní přírodní rezervace možné jen v případě, že se jím uchová či zlepší dosavadní stav přírodního prostředí“. Kácení kůrovcových stromů, použití chemie jsou s tímto ustanovením ve vážném rozporu. Primárním smyslem rezervací je podpora a zachování přirozeného biologického vývoje, biodiverzity lesních ekosystémů a podpora přírodních procesů, k nimž patří i gradace kůrovce. Dále § 26 odst. 3 písm. a) zákona dále zakazuje hospodařit způsobem vyžadujícím intenzivní technologie a používat biocidy na území 1. a 2.zóny CHKO.

[3] Podle informace poskytnuté Správou CHKO Jeseníky, ke dni 18. 9. 2019 bylo v jižní, zásahové části rezervace identifikováno celkem 634 stojících kůrovcem obsazených stromů. V zásahovém území rezervace bylo pokáceno a odkorněno celkem 506 stromů a odkorněno nastojato (bez pokácení) bylo celkem 118 stromů. Aktuálně bude počet pokácených stromů ještě vyšší.